

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Självvärdering

Del 2. Ämnes- och ämnesdidaktiska studier

Lärosäte: Stockholms universitet

Yrkesexamen: Ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i undervisningsämnet **samhällskunskap**

Förutsättningar

Personal

Bedömningsgrund:

Antalet lärare och deras sammantagna kompetens (vetenskapliga/konstnärliga/professionsrelaterade och pedagogiska) är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel. Relatera till ifylld och bilagd lärartabell.

Lärarna som arbetar med lärarutbildning inom ämnet samhällskunskap har sin hemvist på fyra institutioner: Statsvetenskapliga institutionen (värdinstitution för ämnet samhällskunskap), Nationalekonomiska institutionen, Sociologiska institutionen samt Institutionen för de humanistiska och samhällsvetenskapliga ämnenas didaktik (HSD) (programansvarig institution). Undervisning i samhällskunskap ges uteslutande för studenter på ämneslärarutbildningen och då endast som förstaämne. Undervisningen sker både i grupper där det endast finns lärarstudenter och i grupper där det förutom lärarstudenter finns studenter som läser på andra program eller enstaka kurser, vilket i det följande kallas ”samläsning”. Undervisning sker både i mindre grupper (ca 10-20 studenter) och i storföreläsningar (upp till ca 200 studenter). Frågan om handledarkompetens i verksamhetsförlagd utbildning tillgodoses genom det samverkansavtal Stockholms universitet (SU) har med skolhuvudmännen. Detta beskrivs mer utförligt i del 1.

Lärarkapacitet, stabilitet och tillgänglighet

Samtliga institutioner som är involverade i utbildningen är stora och väletablerade samt har en omfattande undervisning vid sidan av lärarutbildningen. Detta är en styrka i så motto att det minskar sårbarheten vid exempelvis pensionsavgångar. Nyanställningar görs kontinuerligt vid samtliga institutioner. För att öka

antalet disputerade ämnesdidaktiker har HSD en omfattande doktorandutbildning med inte mindre än tre doktorander i samhällskunskapsdidaktik.

Enligt lärartabellen står fast anställd personal för 57 % av undervisningen på de fyra terminerna i samhällskunskap, medan tidsbegränsat anställda står för 43 %. Ur strikt undervisningssynpunkt är utmaningen med lärare som inte är tillsvidareanställda att de inte på samma sätt är involverade i det pedagogiska samtalet och inte har incitament att delta i kursrevisioner på samma sätt som tillsvidareanställd personal. Av lärartabellens 13 lärare med tidsbegränsade anställningar är tre doktorander, två av fyra adjunkter är doktorander vars finansieringstid nyligen gått ut och som inom kort kommer att disputera. Ytterligare en är återanställd som lektor efter pensionering. Detta innebär att de flesta av de lärare som undervisar i samhällskunskap och har tidsbegränsade anställningar trots allt är en del av den pedagogiska miljön, vilket borgar för kontinuitet på ett annat sätt än vad som är fallet med personal som endast undervisar på kurser en eller två terminer. Om undervisningen som utförs av de lärare som nämnts ovan räknas bort kvarstår 17 % som utförs av tidsbegränsat anställda. Majoriteten av de lärare som är kursansvariga och/eller undervisar på delkurser som är specialdesignade för lärarstudenter är tillsvidareanställda. Inte desto mindre är detta ett utvecklingsområde. Såväl SU centralt som de enskilda institutionerna som är involverade i undervisning i samhällskunskap strävar efter att minska andelen undervisning som görs av personal med tidsbegränsade anställningar.

Vetenskaplig, professionsrelaterad och pedagogisk kompetens och kontinuerlig kompetensutveckling

En styrka med utbildningen i samhällskunskap vid SU är att lärarna överlag har mycket god ämneskompetens. Av de 31 lärare som undervisar i samhällskunskap enligt lärartabellen är 7 professorer, 8 docenter, 8 doktorer samt 8 master/magister, dvs. drygt 74 % av de undervisande lärarna är disputerade. Lärarna i ämnesdidaktik är både disputerade och har lång erfarenhet från arbete som lärare i gymnasieskolan, vilket borgar för en god professionsrelaterad kompetens i lärarlaget och i undervisningen.

Lärare vid SU uppmuntras aktivt att både forska och kompetensutveckla sig inom universitetspedagogik. Flertalet lärare har, som framgår av lärartabellen, forskningstid i sin tjänst. Det lokala villkorsavtalet vid SU stadgar att professorer ska ha 40-50 % FoU i sin tjänst, lektorer ska ha 30 % och adjunkter 15 %. Doktorander kan undervisa upp till 20 %. Många av lärarna som tjänstgör har dessutom externa forskningsanslag. Den pedagogiska kompetensen säkerställs genom det krav på pedagogisk utbildning som finns för att få en tjänst som lärare vid SU. Flera av de undervisande lärarna har ytterligare meriter. Exempelvis har två av de ämnesteoretiska lärarna deltagit i flera VR-finansierade forskningsprojekt med pedagogisk/didaktisk inriktning. Många av lärarna har också publicerat vetenskapliga artiklar med högskolepedagogisk inriktning. Dessutom har de flesta lång erfarenhet av undervisning och flera av dem har publicerat läroböcker i de olika disciplinerna, inklusive samhällskunskapsdidaktik.

Infrastrukturen för pedagogisk kompetensutveckling är god vid SU. Centrum för Universitetslärarutbildning (CeUL) ger både längre kurser och serier av seminarier och workshops. Dessutom bedrivs på institutionsnivå en kontinuerlig pedagogisk diskussion vid lärarmöten, samt i lärarlaget för samhällskunskap där lärare från samtliga institutioner som deltar i samhällskunskapsundervisningen ingår. Exempel på institutionsinternt arbete med pedagogisk vidareutveckling är de medel som lärare i statsvetenskap kan äska för att under en termin ägna sig åt så kallade ”critical friends” och/eller interna mentorskap.

Förutsättningar

Utbildningsmiljö

Bedömningsgrund:

Det finns en för utbildningen vetenskaplig/konstnärlig och professionsinriktad miljö och verksamheten bedrivs så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Som framgått ovan är majoriteten av lärarna aktiva forskare, vilket ger en god grund för kopplingar mellan forskning och utbildning.

Tillgång till den aktuella forskningen och att tillägna sig ett forskande förhållningssätt

Kopplingen mellan forskning och utbildning sker genom att lärarna som har spetskompetens inom de områden de undervisar i kan föra in den senaste forskningen i kurserna via kurslitteratur eller i undervisningssituationen. Exempel på hur den senaste forskningen lyfts fram i kurslitteraturen återfinns tydligast i de valbara så kallade specialkurserna som studenterna läser i "Samhällskunskap III". Dessa kurser ges av lärare som forskar inom det aktuella området och studenterna förväntas ofta läsa forskningsartiklar på fältet. På andra kurser med läroboksbaserad litteratur, får studenterna tillgång till den senaste forskningen genom att läraren muntligt förmedlar den. Till exempel kompletterar huvudläraren på delkursen "Svensk politik" (7,5 hp) ofta litteraturen med nya rön och insikter, då han själv forskar på fältet.

Kopplingen mellan forskning och utbildning handlar också om att lärare som också är forskare inte sällan ägnar sig åt ett forskande förhållningssätt även i undervisningen. Professor Lennart Lundqvists tanke om undervisning som "metodologi i arbete" har exempelvis vunnit terräng bland flera av lärarna, vilket innebär att undervisningen inte bara ska förmedla fakta, utan även problematisera hur dessa fakta tagits fram. Denna ambition genomsyrar flera kurser i samhällskunskap. Under första terminens studier finns exempelvis ett antal seminarier på de annars föreläsningbaserade kurserna. Vid dessa seminarier diskuteras och problematiseras kurslitteraturen för att introducera studenterna i ett forskande förhållningssätt, vilket följs upp och fördjupas under de påföljande terminerna och inom UVK (se del 1).

Delta i en forskande kontext och främja vetenskapligt och professionsinriktat arbete hos lärarna

Stockholms universitet är en miljö där forskningen generellt sett är framträdande. Detta märks bland annat genom att det finns ett väl sorterat forskningsbibliotek med personal som kan hjälpa både forskare/lärare och studenter med litteratursökning och databassökningar. Studenterna som läser samhällskunskap har också möjlighet att delta i de öppna forskningsseminarier och andra aktiviteter som äger rum vid institutionerna. Den forskande kontexten är dock för studenterna förmodligen mest påtaglig i det självständiga arbetet då de själva ska genomföra en forskningsuppgift. Det är då studenterna självständigt tränas i att ta de resurser som finns för forskning vid institutionerna och lärosätet i anspråk.

Ett utvecklingsområde som rör utbildningsmiljön handlar om att knyta samman de olika akademiska discipliner som ingår i ämnesområdet för att ge studenterna en helhetsförståelse samt en tydligare koppling till professionen och till skolämnet. Detta är också den utbildningsmiljöfråga som studenterna själva oftast lyfter fram. Här finns en utmaning relaterad till kopplingen mellan vetenskap och undervisning, då det måste belysas hur forskningen inom de olika disciplinerna går att kombinera och förena för att skapa en bredare förståelse av samhället, den kunskap som lärarna senare själva ska lära ut i skolan. Här pågår ett kontinuerligt arbete i lärarlaget som syftar till att skapa länkar mellan de akademiska disciplinerna för att studenterna ska känna att de olika ämnena på ett meningsfullt sätt kompletterar varandra och går att

omsätta till undervisning i skolämnet. Här spelar ämnesdidaktiken en nyckelroll. Det senaste året har därför de ämnesdidaktiska delkurserna som totalt omfattar 7,5 hp fördelats mellan de två första terminerna. Tanken är att studenterna kontinuerligt ska kunna arbeta med frågor om hur det ämnesteoritiska stoffet kan didaktiseras och omsättas för att användas i studenternas framtida lärargärning. Som en positiv effekt innebär detta också att ämnesdidaktiken blir ett sammanhållande kitt och bygger broar mellan de olika akademiska disciplinerna. För att förstärka detta ytterligare har ämnesdidaktiska inslag vävts in i metodkursen och i handledningen av det självständiga arbetet. Vidare möter studenterna ämnesdidaktik även under UVK-terminerna.

En annan viktig åtgärd är att lärarlaget har tagit fram en introducerande del på den första terminen med uttalat syfte att tydliggöra vad och hur de ingående universitetsämnena bidrar till en helhetsförståelse av samhället och hur det kan omvandlas till skolämnet. Denna introduktion innehåller bland annat en inledande paneldiskussion där lärare från samtliga fyra medverkande institutioner utifrån några exempel på aktuella händelser (nu senast flyktingkrisen 2015 samt Parisavtalet) och i dialog med studenterna diskuterar vilka problemställningar som blir aktuella utifrån de olika disciplinerna. Läraren i ämnesdidaktik bidrar med exempel på hur diskussioner om dessa teman skulle kunna omsättas i undervisning och hur skolämnet angriper frågorna på ett tvärvetenskapligt sätt.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen kunskap och förståelse i examensordningen.

Mål

1. För ämneslärarexamen med **inriktning mot arbete i gymnasieskolan** ska studenten

- visa sådana ämneskunskaper som krävs för yrkesutövningen, inbegripet såväl brett kunnande inom ämnesstudiernas huvudområde som väsentligt fördjupade kunskaper inom vissa delar av detta område och fördjupad insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete.

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Utbildningen i samhällskunskap vid Stockholms universitet ges endast som förstaämne och omfattar, i enlighet med examensordningen 120 hp, dvs. fyra terminer. Varje termin utgör en kurs som i sin tur innehåller olika delkurser. Schematiskt kan de fyra terminerna beskrivas så här:

Samhällskunskap I	Demokrati och politisk teori, 5 hp	Samhällskunskapsdidaktik, 2,5 hp	Svensk politik, 7,5 hp	Komparativ politik 7,5 hp	Internationell politik, 7,5 hp
Samhällskunskap II	Mikroteori, 7,5 hp	Makroteori, 7,5 hp	Samhällskunskapsdidaktik II, 5 hp	Introduktion till sociologi, 2,5 hp	Makt och social skiktning, 7,5 hp
Samhällskunskap III (vt 2018) (Denna termin är under omstöpning)	Perspektiv på politik, 7,5 hp	Valbar kurs, 7,5 hp	Medier, makt och demokrati, 7,5 hp	Mänskliga rättigheter, 7,5 hp	
Samhällskunskap III (vt 2021)	Perspektiv på politik, 7,5 hp	Valbar kurs, 7,5 hp (statsvetenskap)	Medier, makt och demokrati, 7,5 hp	Valbar kurs, 7,5 hp (sociologi)	
Samhällskunskap IV	Samhällsvetenskapliga metoder, 15 hp		Självständigt arbete (examensarbete), 15 hp		

Vid SU tillämpas den sjugradiga betygsskalan A-F. De delkurser som omfattar 2,5 hp betygsätts med tvågradig skala G/U. I de övriga delkurserna kan ingå moment som bedöms med en tvågradig skala G/U. Denna används för obligatoriska inlämningsuppgifter, muntliga presentationer eller grupparbeten. Delkursbetyget baseras alltid på en individuell avslutande examination, där hänsyn tas till att obligatorier är godkänt genomförda. Grupparbeten, presentationer på lektionstid etc. används även som en lärandeaktivitet som inte betygsätts. Seminarier är obligatoriska medan föreläsningar är frivilliga att delta i.

För samtliga (del)kurser vid SU gäller att betygskriterier tillhandahålls innan (del)kursstart. Betygskriterierna bygger på de förväntade studieresultaten som framgår av kursplanen. Kursplaner

behandlats i programrådet, inrättas av Samhällsvetenskapliga fakulteten samt beslutats av IS vid Statsvetenskapliga institutionen. Det finns ett väl utvecklat regelverk och goda rutiner för att säkerställa att formalia såsom att examensmål, förväntade studieresultat och betygskriterier hänger ihop. Kursplaner, litteraturlistor och scheman är samlade på kurshemsidan. Studiehandedningar och betygskriterier kommuniceras via den lärandeplattform som används, samt genom information från läraren vid kursstart.

Progression

Progressionen inom ämnet samhällskunskap tillgodoses genom att kursinnehållet blir mer och mer specialiserat och fördjupat under utbildningens gång. Detta ger ett upplägg som ser ut som följer:

- 1) Breda studier i grundläggande element inom nationalekonomi, sociologi och statsvetenskap under "Samhällskunskap I" och "Samhällskunskap II";
- 2) Väsentligt fördjupade och specialiserade studier under "Samhällskunskap III", samt;
- 3) Väsentligt fördjupade ämnesstudier samt fördjupad kunskap i forsknings- och utvecklingsarbete under "Samhällskunskap IV" som är placerad på avancerad nivå.

Som ett exempel på tydlig innehållslig progression och stegvis specialisering kan tas lärandeaktiviteter som rör demokrati. I den första delkursen "Demokrati och politisk teori" (5 hp) diskuteras demokratins idéhistoriska rötter, teoretiska argument för och emot demokrati som förts fram genom århundradena samt olika idéer om hur ett demokratiskt system bör organiseras. Kunskaper om hur demokratiska system växer fram breddas i delkursen "Svensk politik" (7,5 hp) där framväxten av Sveriges demokratiska system studeras, ytterligare perspektiv på hur en demokrati kan organiseras erhålls under delkursen "Komparativ politik" (7,5 hp). På "Samhällskunskap III" fördjupas kunskaperna bland annat i delkursen "Medier, makt och demokrati" (7,5 hp) som specialiserar sig på mediernas roll i samtida demokrati. Denna termin kan studenterna också, om de så önskar, välja en kurs med inriktning mot demokrati, exempelvis i någon av kurserna "Politiskt ledarskap och demokrati" (7,5 hp) eller "Jämlikhetens problem" (7,5 hp). De studenter som ytterligare önskar en avancerad fördjupning, väljer därefter under "Samhällskunskap IV" att skriva ett självständigt arbete med ett tema som anknyter till demokrati.

Studenternas progression i didaktiska och ämnesdidaktiska frågor säkerställs genom samverkan mellan undervisande lärare i samhällskunskapsdidaktik och relevanta kurser i inom UVK, se del 1.

Brett kunnande inom ämnesstudiernas huvudområde, lärandemål, lärandeaktiviteter och examination

Det breda kunnandet inom ämnesområdet tillgodoses på "Samhällskunskap I" och "Samhällskunskap II" då grundläggande kunskaper i de ingående disciplinerna examineras. De förväntade studieresultaten omfattar bland annat att kunna redogöra för:

- framväxten av och argumenten för skolämnet samhällskunskap samt de centrala styrdokumentet för ämnet och de didaktiska grundfrågorna i relation till undervisningen
- ideologier och politiska teorier, inklusive demokratiteori
- huvuddragen i svensk politisk historia, hur dagens politiska system ska förstås i ett historiskt sammanhang, grunderna i den svenska författningen och hur relationen politik-förvaltning kommer till uttryck i svensk politik
- olika teoretiska perspektiv på komparativ politik och grundläggande aspekter av olika politiska system
- den europeiska integrationsprocessen och huvuddragen i det internationella politiska systemets institutionella uppbyggnad, historiska framväxt och samtida förändringstendenser
- mikroekonomins grunder och dess mest centrala doktrinhistoriska drag
- makroekonomins grunder och dess mest centrala doktrinhistoriska drag
- moderna och klassiska teorier om social stratifiering grundade på klass, kön och etnicitet
- centrala sociologiska teorier om makt

Flertalet delkurser under de första två terminerna är baserade på föreläsningsserier kompletterade med ett antal seminarier. Föreläsningarna tar upp centrala delar av stoffet och vid seminarierna får studenterna diskutera nyckelbegrepp, aspekter av kurslitteraturen samt ventilera metodologiska frågor eller göra egna

små ”fallstudier”. Ett exempel från delkursen ”Internationell politik” (7,5 hp) kan belysa arbetet. Med lärandemål som ”Uppvisa grundläggande färdigheter i att tillämpa centrala teoretiska perspektiv och begrepp i studiet av internationell politik [...]” genomförs bland annat ett seminarium där studenterna får i uppgift att förbereda frågan om demokrati leder till fred: ”Vilka är argumenten som talar för den ’demokratiska freden’? Vilka är argumenten emot? Kan påståendet att demokrati leder till fred förstås olika av de paradig som behandlas på kursen (realism, liberalism och konstruktivism)?” Studenterna förbereder sig genom att läsa några angivna texter och skriva ca en sida med svar på frågorna som lämnas till läraren vid seminariet. Denna typ av övningar säkerställer att studenterna läser kurslitteratur men ger också tillfälle till en formativ bedömning där läraren kan hjälpa studenterna att förstå vad som behöver arbetas mer på samt korrigera eventuella missförstånd. Delkursen examineras därefter med en salsskrivning där studenterna får svara på fyra frågor. Höstterminen 2017 löd en av dem: ”Michael Doyle lyfter fram tre faktorer till freden mellan liberala demokratier. Redogör för dessa faktorer samt det sätt på vilket han hävdar att de bidrar till denna fred. Sebastian Rosato föreslår en annan förklaring till den demokratiska freden. Vad går den ut på?”

Delkurserna ”Demokrati och politisk teori” (5 hp), ”Introduktion till sociologi” (2,5 hp) samt de två kurserna i samhällskunskapsdidaktik (2,5 resp. 5 hp) skiljer sig från de övriga genom att de huvudsakligen är seminariebaserade. Litteratordiskussioner och olika övningar används för att underlätta förståelsen av vad som ofta uppfattas som en ganska komplex materia. Läraren på delkursen ”Demokrati och politisk teori” (5 hp) använde denna termin bland annat rollspel i undervisningen. Övningen innebär att studenterna ska inta en specifik teoretisk position i exempelvis frågan om hur rättvisa kan förstås och därefter argumentera för och debattera denna med studenter som intagit en annan position. Kursen examineras genom en hemtentamen. Höstterminen 2018 skulle studenterna välja en av tre frågor att diskutera utifrån kurslitteraturen. Den första frågan handlade om att utifrån olika ideologier ”argumentera utifrån kurslitteraturen kring hur dessa borde ställa sig till frågan om människors rätt att bära vapen.” Den andra frågan handlade om de politiska partiernas syn på jämställdhet och den tredje frågan om religiösa friskolor i relation till demokrati:

Vissa menar att religiösa friskolor är [...] ett nödvändigt led i en jämlik behandling av minoriteter. Andra menar istället att religiösa friskolor utgör ett hot mot grundläggande demokratiska värden [...] Utgå ifrån olika ideologiska förhållningssätt samt relevanta texter [...] och diskutera med hjälp av dessa huruvida religiösa friskolor bör tillåtas.

Genom att låta studenterna jämföra argument och kontrastera ideologier och teorier mot varandra examineras förväntade studieresultat såsom studenternas förmåga att redogöra för ideologierna samt att ”tillämpa och använda sig av grundläggande politisk-teoretiska begrepp på fenomen, händelser och teorier, både i ett historiskt perspektiv och i samtida politik”. Betygskriterierna för betyget E (godkänt) lyder: ”Studentens insatser rymmer referat av relevant kurslitteratur som visar på nöjaktig förståelse av materialet [...] Det finns i examinationsunderlaget en aktiv bearbetning av stoffet i form av t.ex. jämförelse, tillämpning och reflektioner av relevans[...]”

I delkursen ”Samhällskunskapsdidaktik II” (5 hp) hämtas modeller och verktyg från ämnesteorier och ämnesdidaktik som kan användas för att aktivt planera undervisning. Studenterna examineras bland annat utifrån det förväntade studieresultatet att de ska kunna ”Redogöra för framväxten av och argumenten för skolämnet samhällskunskap samt de centrala styrdokumenterna för ämnet och de didaktiska grundfrågorna i relation till undervisningen”. Under kursen arbetar studenterna med de didaktiska frågorna varför-vad-hur i relation till samhällskunskapsämnet och styrdokument för att urskilja legitimitets- och innehållsfrågor i ämnes- och kursplaner för grundskolan och gymnasiet. I den examinerande hemtentamen ska de argumentera för hur de ser på de didaktiska frågorna i relation till kurslitteraturen och styrdokumentet. Skrivningen bedöms utifrån betygskriterierna, här för betyget E: ”Studenten redogör för framväxten av och argumenten för skolämnet samhällskunskap samt de centrala styrdokumenterna för ämnet och de didaktiska grundfrågorna i relation till undervisningen”. (Se vidare om samhällskunskapsdidaktik under mål 4 och 5.)

Väsentligt fördjupade kunskaper och fördjupad insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete
”Samhällskunskap III” ägnas åt fördjupningar. Denna kurs gavs senast vt 18. På grund av omorganisering av programstrukturen (se del 1) kommer kursen gå nästa gång först vt 21. Till dess kommer den göras om

och därmed ges i en ny version. Den redogörelse som följer utgår från den kursplan som gällde vt 18. De planerade förändringarna framgår av tabellen i inledningen till detta avsnitt. Förändringarna innebär ett ökat inslag av valbara kurser och ett större inslag av sociologi, vilket varit ett önskemål både från studenter och från lärarlaget. En annan förändring är att studenterna från och med vt 21 kommer ha möjlighet att istället för ”Samhällskunskap III” göra en internationell utbytestermin som läggs upp individuellt för att utgöra en för utbildningen relevant fördjupning. En sådan möjlighet bedöms göra programmet mer attraktivt och internationellt utbyte anses också i sig vara en tillgång för lärarna i deras framtida arbete.

Den tredje terminens första delkurs ”Perspektiv på politik” (7,5 hp) fördjupar kunskaperna om samhällsvetenskapliga analysinriktningar och teori. Den andra delkursen är en valbar fördjupningskurs som ges i seminarieform. De två sista tematiska delkurserna är specialdesignade för lärarstudenter. De ges i seminarieform och stor vikt läggs vid studenternas egen aktivitet. I den ena delkursen ”Medier, makt och demokrati” (7,5 hp) ska studenterna bland annat uppnå förväntade studieresultat som:

- tolka och tillämpa skilda typer av medieteorier på olika typer av mediematerial
- jämföra och kontrastera skilda teorier kring förhållandet mellan medier, makt och demokrati samt kunna visa vilka typer av analyser som olika teorier genererar
- föra en kritisk argumentation i förhållande till centrala samhällsvetenskapliga medieteorier och utveckla en självständig analys

Examination sker genom en inlämningsuppgift där studenterna ska analysera en sändning av SVT:s Rapport samt en hemtentamen. Av betygskriterierna framgår att för en godkänd prestation på kursen (betyg E) krävs att studenten ”[...]tillämpar medieteorier på empiriska exempel. Det finns i examinationsunderlaget någon självständig bearbetning av stoffet i form av t.ex. jämförelse och reflektioner av relevans [...]”.

Den sista terminens ämnesstudier (”Samhällskunskap IV”) är också programmets sista termin och ges på avancerad nivå. Studenterna går en specialdesignad delkurs i samhällsvetenskaplig metod som beskrivs närmare under punkten om vetenskapsteori och metod. Studenterna skriver också ett självständigt arbete där de väsentligen fördjupar sina kunskaper inom ett specifikt tema och i forsknings- och utvecklingsarbete. De letar litteratur, formulerar en forskningsfråga och undersöker densamma. Kunskaper om ämnet och forskningsarbete vinner studenterna både genom att de läser forskning som andra har publicerat men framför allt genom det egna arbetet med att producera kunskap genom forskning. Då det självständiga arbetet knyts till både samhällsvetenskapligt och ämnesdidaktiskt stoff blir det av särskild relevans för deras framtida lärargärning. Handedarteamet för det självständiga arbetet består av en disputerad statsvetare och en disputerad ämnesdidaktiker för att säkerställa handledarkapacitet för både mer ämnestoeritiskt inriktade och ämnesdidaktiskt inriktade självständiga arbeten.

Sammantaget bidrar god tillgång till kompetenta lärare som också är aktiva forskare, ett relativt högt söktryck (ungefär dubbelt så många förstahandssökande som det finns platser), en väl fungerande infrastruktur för kvalitetssäkring av kursplaner och utbildning, och ett gott samarbete mellan de deltagande institutionerna, till att utbildningen som helhet möjliggör för studenterna att uppfylla examensmålen gällande breda och väsentligt fördjupade kunskaper inom ämnesområdet.

Det utvecklingsområde som kan identifieras handlar om att lärarstudenter ofta ger uttryck för att professionsanknytningen är svag i de delkurser som samläses med studenter i statsvetenskap. Detta har varit fokus för mycket utvecklingsarbete genom åren, senast i ett omfattande projekt som pågick läsåret 2016/17 med syfte att 1) integrera ämnesdidaktik bättre i de ämnestoeritiska studierna, 2) att öka studenternas förståelse för hur de olika delkurserna (och akademiska ämnena) hänger ihop och bildar en helhet, samt 3) att stärka lärarlaget. Efter det senaste utvecklingsarbetet har följande åtgärder vidtagits för att öka professionsanknytningen: 1) tydligare koppling mellan ämne och ämnesdidaktik på ”Samhällskunskap I” och ”Samhällskunskap II”; 2) integrera ämnesdidaktik under hela termin fyra, i delkurserna i ”Samhällsvetenskaplig metod” (15 hp) samt ”Självständigt arbete” (15 hp); 3) i delkurser med samläsning har lärarstudenterna egna seminariegrupper men samma föreläsningar som övriga studenter. Genom omorganisationen av de samhällskunskapsdidaktiska inslagen bedöms professionsanknytning ha förstärkts, och utvärderingar av upplägget kommer att genomföras. Samtidigt har samläsning också positiva

aspekter. Lärarstudenter träffar och arbetar tillsammans med studenter som har andra utbildningsmässiga ingångar – de kanske läser på andra program eller kombinerar andra ämnen i sin utbildning, vilket ger en bredd åt infallsvinklarna på ämnet. Samläsning ger också större studentvolym vilket bidrar till möjligheten att hålla en hög standard på både lärare och forskningsanknytning i undervisningen.

Utvecklingsarbetet resulterade också i att lärarlaget, med lärare från samtliga de fyra institutioner som ingår i programmet, har stärkts. Ett kontinuerligt förbättringsarbete handlar också om att informera och involvera även de lärare som undervisar på samläsningskurser i de samtal som förs kring just lärarutbildningen och på så vis öka deras förståelse för programmets utformning och dess professionsinriktning. Varje hösttermin arrangeras en kick-off speciellt för lärarna inom programmet. Arbetet försvåras delvis av att denna kategori inkluderar flera lärare med kortare visstidsanställningar. Bedömningen är dock att detta kommer att förändras då det för närvarande pågår omfattande rekryteringar av fast personal. Tre anställningsprocesser beräknas vara avslutade i slutet av ht 18.

Studenters förutsättningar och behov

Olika studenter har olika förutsättningar och därmed olika behov av exempelvis hjälp och stöd för att nå examensmålen. Olika lärandeaktiviteter i delkurserna som exempelvis seminariediskussioner, grupparbeten m.m. skapar strukturer där studenter kan hjälpa varandra med att förstå och tillgodogöra sig olika slags ämnesinnehåll. För studenter som behöver hjälp med studieteknik finns vid SU en studie-och språkverkstad. Studenter med särskilda behov av stöd vid olika former av funktionsvariationer kan efter kontakt och utredning av samordnaren för särskilt pedagogiskt stöd få tillgång till en rad stödåtgärder. Vanliga stödformer är teckentolk, inläst kurslitteratur, förlängd skrivtid vid examination, anteckningsstöd, muntlig tentamen, datorstödd tentamen och/eller anpassade lärandeaktiviteter. Alla föreläsningssalokaler är utrustade med hörselslinga och dator och studenter har tillgång till wi-fi på hela campus. Powerpointpresentationer från föreläsningar läggs ut på lärandeplattformen och på campus finns tillgång till vilorum, arbetsplatser med dator etc.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen kunskap och förståelse i examensordningen.

Mål

2. *Visa fördjupad kunskap om vetenskapsteori samt kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder, och visa kunskap om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen.*

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel. Om detta redogörs för i del 1 gör en hänvisning.

Nedanstående redogörelse handlar om hur målet i fråga uppfylls inom ramen för undervisningsämnet samhällskunskap. Målet examineras även i UVK-delkurserna "Kunskap och vetenskap" (UVK I) samt "Forskningsmetodik" (UVK 3), vilket behandlas i del I av självvärderingen.

Inom ramen för de fyra terminerna samhällskunskap finns återkommande inslag där frågor om vetenskapsteori, kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder samt relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet behandlas. Dessa inslag kan delas in i fyra skilda kategorier: 1) läraaktiviteter med kontinuerlig diskussion om vad vetenskap är och vad som utmärker vetenskapliga studier, 2) ämnesdidaktiska inslag där relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet diskuteras, 3) läraaktiviteter där studenterna övar på att göra vetenskapliga analyser, inklusive det självständiga arbetet, 4) delkurser som examinerar vetenskapsteori samt kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder.

Läraaktiviteter som belyser frågor om vad vetenskap är och vad som utmärker vetenskapliga studier

Redan den andra dagen på utbildningens första termin diskuteras hur vetenskapliga texter är uppbyggda, vad som karakteriserar en teoretisk utgångspunkt, hur författare beskriver sitt tillvägagångssätt, vad som är ett argument och vad som är en slutsats/ett vetenskapligt resultat på seminariet "att läsa samhällsvetenskaplig text". Studenterna läser och diskuterar kontinuerligt vetenskapliga artiklar/texter under sin utbildning. Detta kan illustreras med ett exempel från kursen "Introduktion till sociologi" (2,5 hp). Ett förväntat studieresultat är att: "redogöra för grundläggande kunskaper om hur sociologiskt relevanta frågeställningar kan formuleras och besvaras". För att uppfylla målet hölls två föreläsningar om vad som skiljer sociologi som vetenskap från de vardagliga föreställningar som finns om hur samhället "fungerar". På seminarier fick studenterna därefter testa att på ett strukturerat sätt och utifrån en teori om mänsklig agens studera sociala vardagsfenomen; köbildning vid rulltrappan, hur studenter placerar sig i biblioteket osv. Innan studierna genomfördes diskuterades även etiska problem (exempelvis att det inte är ok att lägga sig ned och spela sjuk för att se om man får hjälp). Examinationsuppgiften gavs i form av en salsskrivning där studenterna skulle beskriva hur de skulle gå till väga för att göra en "sociologisk studie av en svensk mellanstadieskola", samt resonera kring på vilket sätt kunskapen från studien kan skilja sig från den bild elever, föräldrar och personal har av sin skola.

En styrka i utbildningen är att studenterna möter vetenskapsteoretiska och metodologiska frågor kontinuerligt, och utifrån något olika infallsvinklar då flera olika akademiska discipliner med lite olika metodologiska ansatser och olika teoretiska förhållningssätt ingår i utbildningen.

Ämnesdidaktiska inslag om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet

I de ämnesdidaktiska kursinslagen bearbetar studenterna frågor om hur de vetenskapliga perspektiven genomsyrar samhällskunskapsundervisningen och identifierar samhällsvetenskapliga redskap som kan hjälpa elever i skolan att utveckla sina kunskaper om samhället. Kurslitteraturen speglar också vad som genom systematiska studier visat sig fungera i undervisningen, s.k. beprövad erfarenhet, vilket också examineras (se vidare under mål 4 och 5) samt återfinns i lärandemål och betygskriterier: ”att värdera och argumentera för didaktiska val och undervisningsstrategier utifrån centrala styrdokument, aktuell utbildningsvetenskaplig forskning samt beprövad erfarenhet”.

En del i den första delkursen är att identifiera det kunnande som återfinns i de akademiska discipliner de läser. Detta uttrycks i de förväntade studieresultatens lydelse att studenten ska kunna ”Beskriva hur samhällsvetenskapliga begrepp kan behandlas och problematiseras i undervisning i skolan”. Utifrån det utbildningssociologiska begreppet ”powerful knowledge” efterfrågas i hemtentamen hur studenterna ”ser på innehålls- och kunskapsfrågan i samhällskunskap, särskilt om det finns en särskilt kraftfull kunskap i ämnet som är viktigt. Beskriv vad som kan anses som viktigt att kunna och motivera ditt svar när du diskuterar didaktikens *vadfråga*”. Studenternas svar bedöms utifrån betygskriterier. Betygskriteriet för betyget E lyder: ”Studenten beskriver hur samhällsvetenskapliga begrepp kan behandlas och problematiseras i undervisning i skolan”.

Kunskap om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen examineras även i UVK (bl.a. ”Ämnesdidaktik” i UVK I och ”Undervisning” i UVK III), samt i VFU III. Se närmare redogörelse i del 1.

Läraktiviteter där studenterna övar på att göra vetenskapliga analyser

Den viktigaste kursen för att öva vetenskapliga analyser är utan tvekan det självständiga arbetet. Där ska studenterna tillämpa en metod och navigera bland de vetenskapsteoretiska dilemman som de ställs inför i allt från val av fråga och design till att skriva en text som kommunicerar studien och resultaten. Men även på andra kurser görs vetenskapliga analyser. På kurser med skriftliga och muntliga uppgifter ges kontinuerligt feedback på studenternas akademiska presentationer (skriftligt och muntligt). Detta innebär en formativ bedömning där lärare kommenterar formalia och akribi och där diskussioner förs om varför dessa inslag är viktiga i akademiskt skrivande. Feedback ges också på hur studenten utformar sin argumentation eller vilka slutsatser som är rimliga att dra. Den här typen av undervisning kan, om den är lyckosam, vara en mycket god väg för att ge studenter en ökad förståelse för vetenskapsteoretiska frågor och en grundläggande förståelse för vad vetenskap är.

På delkursen ”Perspektiv på politik” (7,5 hp) undervisas om betydelsen av teoretiska perspektiv för hur en studie designas. Undervisningen sker i form av en föreläsningsserie interfolierad av seminarier. Vid seminarierna diskuteras artiklar som är exempel på hur en vetenskaplig studie som utgår från ett specifikt perspektiv är designad. Vid det sista seminariet presenterar studenterna ett grupparbete där de fått sig tilldelade ett analysperspektiv och sedan själva fått tillämpa detta på ett mindre case. På så sätt lär sig studenterna både att ”redogöra för” ett perspektiv och visar att de ”[kan] använda perspektiven för att designa en statsvetenskaplig studie”, som det stadgas i förväntade studieresultat. Seminariet, som är obligatoriskt, används för att läraren ska kunna ge feedback på uppgiften, som är en övning inför examinationen. Hemtentamen består av uppgiften att utifrån två skilda teoretiska perspektiv analysera ett givet case, samt att jämföra de två teoretiska perspektiven. För att klara examinationen ska studenten enligt betygskriterierna (betyget E), bland annat visa att hen: ”kan redogöra för centrala utgångspunkter och kännetecken som karaktäriserar de olika teoretiska perspektiven så som dessa är beskrivna i kurslitteraturen. Studenten kan redogöra för perspektivens betydelse för val av studieobjekt, metod/tillvägagångssätt och resultat i en statsvetenskaplig studie.”

Delkurser som examinerar vetenskapsteori och kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder

På kursen ”Samhällsvetenskapliga metoder” (15 hp) förväntas studenterna lära sig att:

- förklara och exemplifiera hur syfte, teori, material, metod och resultat (forskningsdesign) hänger ihop
- beskriva och tillämpa interaktiva materialinsamlingsmetoder, statistiska och textanalytiska analysmetoder samt metoder för att studera policy och implementering
- jämföra för- och nackdelar med, de olika materialinsamlings- och analysmetoder som presenterats, inklusive redogöra för vetenskapsteoretiska problem som aktualiseras i olika metoder
- granska och värdera samhällsvetenskapliga undersökningar med avseende på insamlings- och analysmetoder
- reflektera kring för- och nackdelar med de egna metodvalen och de forskningsetiska dilemman som kan uppstå

Vidare framgår av betygsriterierna att det för godkänt betyg (E) krävs att: Studenten *förklarar* och *exemplifierar* hur syfte, teori, material, metod och resultat (forskningsdesign) hänger ihop; Studenten *beskriver* och *tillämpar* interaktiva materialinsamlingsmetoder, statistiska och textanalytiska analysmetoder samt metoder för att studera policy och implementering; Studenten *jämför* för- och nackdelar med de olika materialinsamlings- och analysmetoder som presenterats, samt *redogör* för vetenskapsteoretiska problem som aktualiseras i olika metoder; Studenten *granskar* och *värderar* samhällsvetenskapliga undersökningar med avseende på insamlings- och analysmetoder; Studenten *reflekterar* kring för- och nackdelar med de egna metodvalen och de forskningsetiska dilemman som kan uppstå.

Kursen ges i samarbete mellan ämnesteoretiker och ämnesdidaktiker. Föreläsningar om de olika metoderna kombineras med att studenterna läser studier genomförda med den aktuella metoden samt analyserar hur studierna mer praktiskt är genomförda; vilka vetenskapsteoretiska, metodologiska och metodiska problem som är behäftade med tillvägagångssättet och hur dessa problem har lösts. Nästa steg är att studenterna själva får genomföra mindre undersökningar utifrån respektive metod. När dessa ”ministudier” redovisas diskuteras vilka svårigheter de stött på tekniskt och metodmässigt, men även de olika vetenskapsteoretiska frågor och dilemman som aktualiserats. Examinationen sker genom att studenterna vid fyra tillfällen under kursen muntligt och skriftligt i grupp presenterar egna korta undersökningar som tillämpar var och en av de metoder som kursen examinerar (G/U). Därefter ska studenterna i ett individuellt arbete utveckla och tillämpa en av dessa metoder i relation till det egna ämnet för det självständiga arbetet (eller ett fiktivt sådant) och förklara hur metodvalet hänger samman med syfte/frågeställningar, teori och tänkta val av material. En viktig del är att diskutera hur den valda metoden påverkar forskningsdesignen genom att jämföra med hur samma studie skulle ha utformats om de tre andra metoderna använts.

En fråga som kontinuerligt måste hanteras handlar om studenters olika förutsättningar och erfarenheter när det gäller metodfrågor. I utformningen av den nya metodkursen har studenternas varierande erfarenheter av metod och vetenskapsteori på grund av att de har olika andraämne i sin utbildning varit vägledande för designen. Studenter som kombinerar samhällskunskap med matematik har exempelvis betydligt lättare att ta till sig kvantitativa ansatser än de som har kombinationer med historia, religion eller svenska. Å andra sidan har de studenter som läst humanistiska ämnen som andraämne ofta mer erfarenhet gällande kvalitativa metoder och källkritik. Metodkursen designades därför på ett sätt som dels säkerställer att alla studenter får de fördjupade kunskaper i metod som krävs, dels möjliggör för studenter med specialintresse att fördjupa sig ytterligare. Då studenterna i grupper ska tillämpa metoderna genom att göra små undersökningar dras nytta av att de har tidigare kunskaper i sinsemellan olika metoder. De studenter som önskar en ytterligare fördjupning har möjlighet att få hjälp vidare i läsningen inför det självständiga arbetet. Detta underlättas av att lärarna som undervisar på metodkursen i sin forskning själva använder de metoder de undervisar på.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

3. *Visa fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom ämnen, ämnesområden och ämnesdidaktik.*

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel. Om detta redogörs för i del 1 gör en hänvisning.

Utbildningen ger kontinuerligt möjligheter för studenter att öva på att kritiskt och självständigt systematisera och reflektera över forskningsresultat. I det följande redogörs för hur detta mål säkerställs i undervisningen under terminerna i samhällskunskap. Examensmålet examineras även i UVK, samt i VFU III, se del 1.

Kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat och bidra till kunskapsutveckling inom ämnesområdet

Reflektion över egna och andras erfarenheter i relation till vetenskapliga forskningsresultat sker kontinuerligt genom inslag av exempelvis grupparbeten som främjar utbyte av tolkningar och reflektioner kring forskning samt utbyte av erfarenheter.

I kurserna i nationalekonomi finns exempelvis lärandemål som att studenterna ska kunna:

- formulera makro/mikroekonomiska frågeställningar rörande samhällsliga fenomen
- kritiskt analysera samhället utifrån makro/mikroteoretiska premisser

En övning på kursen består i att studenterna egenhändigt får ta upp en relevant fråga med koppling till nationalekonomi och presentera denna inför sina medstudenter, samt besvara den med modell-/teoristöd från mikro- eller makroteori. Examinationen består av en salsskrivning där studenterna bland annat ska definiera centrala begrepp samt diskutera BNP.

Litteratursökning och bearbetning av den litteratur som används ger generiska färdigheter att söka efter forskning som matchar den fråga som undersöks. Utbildningen har flera inslag där studenterna själva ska söka information, detta sker ofta i form av grupparbeten som i exemplet ovan. I det självständiga arbetet är det dock en individuell uppgift att kritiskt och systematiskt sammanställa och reflektera över forskningsresultat. En styrka i det nya upplägget av handledning av det självständiga arbetet, där en lärare från ämnesområdet samarbetar med en lärare i ämnesdidaktik är att de kollektiva handledningsformerna (vid sidan av den individuella handledningen) bidrar till att göra studenterna medvetna om den egna läroprocessen. Detta då de kollektiva handledningsformerna ger utrymme för studenterna att reflektera mer

över både den egna och andras forskningsprocess. Att ge konstruktiva kommentarer till studenter som brottas med samma problem i det självständiga arbetet, och att få kommentarer från andra, ökar förståelsen för de generella utmaningar forskare ställs inför och den mångfald sätt som finns att hantera dessa. Detta arbete ingår i examinationen då seminarierna för kollektiv handledning är obligatoriska och opposition/granskning av någon annans självständiga arbete återfinns både i betygskriterier och förväntade studieresultat.

Bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom ämnesdidaktik

Även i de ämnesdidaktiska inslagen reflekterar studenterna kontinuerligt över egna och andras erfarenheter samt reflekterar över forskningsresultat. Under de ämnesdidaktiska delkurserna övar studenterna i att planera och genomföra undervisning i samhällskunskap och att arbeta tillsammans för att skapa en kollegial atmosfär som är av stor vikt i yrket som lärare. De yrkesutvecklande bidragen utvecklas emellertid främst i UVK-kurserna i samband med studenternas VFU-placeringar, se del 1. Under det självständiga arbetet på studenternas avslutande termin skrivs arbeten som bidrar till kunskapsutvecklingen inom ämnesdidaktiken.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

4. *Visa förmåga att tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för den verksamhet i övrigt som utbildningen avser.*

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel. Om detta redogörs för i del 1 gör en hänvisning.

Nedanstående beskrivning handlar om hur detta mål delvis uppfylls inom ramen för ämnesteoretiska studier. Examensmålet examineras även i ett flertal delkurser i UVK. Målet att tillämpa didaktik, ämnesdidaktik och metodik examineras även praktiskt i samtliga VFU-kurser i utbildningen i en fastlagd progression, se del 1 för närmare beskrivningar.

I den samhällskunskapsdidaktiska undervisningen examineras studenterna i frågor som berör såväl skolans uppdrag i stort som samhällskunskapsämnetts särskilda uppdrag gällande kunskaper och värden. De förväntade studieresultaten omfattar bland annat att studenterna ska lära sig:

- hur samhällsvetenskapliga begrepp kan behandlas och problematiseras i undervisning i skolan
- att tillämpa de didaktiska grundfrågorna på skolämnet samhällskunskap
- att värdera och argumentera för didaktiska val och undervisningsstrategier utifrån centrala styrdokument, aktuell utbildningsvetenskaplig forskning samt beprövad erfarenhet

I delkursen "Samhällskunskapsdidaktik II" (5 hp) är ett av lärandemålen att studenterna ska kunna tillämpa de didaktiska grundfrågorna på skolämnet samhällskunskap. Delkursen ges i seminarieform där studenterna introduceras till de didaktiska frågorna i relation till samhällskunskapsämnet och omsätter dessa genom att konkretisera skolans kurs- och ämnesplaner. Utifrån givna skolramar (exempelvis undervisningstid) planerar studenterna tillsammans undervisning i sitt ämne i tre olika delar: 1) Planering av hel kurs; 2) Planering av ett moment; 3) Planering av en lektion. En bärande del i detta är betyg- och bedömningsforskningens begrepp "samstämmighet" och "backwards design", det vill säga att planera en undervisning som visar samstämmighet mellan syfte, mål, centralt innehåll och kunskapskrav i styrdokumentet. Genom att låta studenterna själva arbeta med planering, förmås de tillämpa de teoretiska kunskaper som förmedlas i den ämnesdidaktiska litteraturen, vilket bidrar till konkretion.

Examinationen sker i två delar. Först lämnar studenterna in planeringen de gjort. Därefter får de formativ återkoppling på den planering för kurs, moment och lektion som de gjort och läraren ger hänvisningar till lämpliga begrepp och på litteratur som är relevant givet det studenterna lämnat in. I ett andra steg ska varje student individuellt skriva en slutuppgift där de resonerar om planeringen och relaterar till kurslitteraturen och relevanta didaktiska begrepp. Enligt betygskriterierna krävs för E att "Studenten *tillämpar* de didaktiska grundfrågorna på skolämnet samhällskunskap; Studentens *granskar* och *värderar* didaktiska val och undervisningsstrategier utifrån centrala styrdokument, aktuell utbildningsvetenskaplig forskning samt beprövad erfarenhet." Jämför också med mål 5 nedan.

I flera av de ämnesteoretiska kurserna får studenterna i uppgift att, för en tänkt målgrupp bestående av gymnasieelever, berätta om forskningsresultat eller ämnesinnehåll. Detta görs primärt för att studenterna ska bearbeta fakta och teorier, men övningarna kan också användas för formativ bedömning av ämnesinnehållet i kurserna. Uppgiften ger dessutom övning i att formulera sig såsom de skulle göra som lärare. Den feedback de får handlar dock ofta om faktainnehållet snarare än de ämnesdidaktiska aspekterna. På metodkursen under fjärde terminen som bemannas av både ämnesteoretiker och ämnesdidaktiker har detta dock lösts på ett konstruktivt sätt. Vid ett tillfälle ska studenterna t ex i mindre grupper förbereda och genomföra en "mini-lektion" om en textanalytisk metod. Lektionen ska göras för en tänkt grupp skolelever. Återkoppling ges både på det ämnesdidaktiska och ämnesteoretiska innehållet i lektionen och studenterna får tillsammans reflektera kring sina presentationer.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

5. *Visa förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling.*

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel. Om detta redogörs för i del 1 gör en hänvisning.

Nedanstående är en kort beskrivning av det innehåll som finns i de ämnesdidaktiska delkurserna (2,5+5 hp) under de fyra terminernas studier i samhällskunskapsämnet. Examinationen av detta mål sker även inom ett flertal kurser inom UVK, samt i i VFU III. För närmare redogörelse se del 1.

På delkursen ”Samhällskunskapsdidaktik II” (5 hp) arbetar studenterna aktivt med att göra planeringar utifrån styrdokument i grundskolan och gymnasiet. De planerar i grupp hur samhällskunskapsundervisning kan organiseras och genomföras under ett helt år, i ett begränsat moment samt i enskilda lektioner. Lektionerna genomför studenterna inför varandra i så kallad mikroundervisning där både studentgruppen och läraren ger formativ feedback. I den muntliga gruppdelen examineras studenterna för godkänt och i den efterföljande hemtentamen diskuterar studenterna individuellt vilka styrkor och utvecklingsmöjligheter deras undervisningsplanering har. Diskussionen ska anknyta till didaktisk, pedagogisk och ämnesdidaktisk litteratur (se vidare ovan under mål 4). I fråga om att stimulera varje elevs lärande och utveckling är ett viktigt inslag i undervisningen hur ”stöttning” (*scaffolding*) kan användas för att underlätta för elever med olika förutsättningar. Här arbetar studenterna exempelvis med Skolverkets material kring det så kallade läslyftet som bland annat innehåller stöttning för textläsning. Jämför med mål 4 ovan då båda dessa mål examineras i delkursen i samhällskunskapsdidaktik.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt i examensordningen.

Mål

6. Enligt UKÄ:s rekommendationer beskriver lärosätet måluppfyllelsen för det utvalda examensmålet i självvärderingens del 1.

Utformning, genomförande och resultat

Jämställdhet

Bedömningsgrund:

Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.

Redogör för hur det säkerställs att studenterna uppnår den del av examensordningens mål som gäller jämställdhet, dvs. visa förmåga att beakta, kommunicera och förankra ett jämställdhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten. Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

I ämneslärarprogrammet är ett examensmål att ”visa förmåga att beakta, kommunicera och förankra ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten.” Detta examensmål examineras inom UVK samt VFU III, där de förväntade studieresultaten inkluderar att studenten ska ”främja jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv enligt skolans värdegrund”. I den samhällskunskapsdidaktiska kursen i UVK ingår den didaktiska frågan ”för vem” där jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv berörs. Dessa delar redogörs för i del 1. Kunskaper om genusproblematiserande forskning som ingår i samhällskunskapskurserna bidrar också till studenternas förmåga att beakta jämställdhetsmål i sin framtida lärargärning. Vidare finns vid de institutioner som deltar i undervisningen ett kontinuerligt pågående jämställdhetsarbete.

Undervisning på litteratur och forskning med genusproblematiserande utgångspunkt

Kurserna i samhällskunskap innehåller genusproblematiserande litteratur, vilket också stadgas i jämställdhetsplanen vid Statsvetenskapliga institutionen. I lärarutbildningen kan exempelvis nämnas delkurser som ”Makt och social skiktning” (7,5 hp) där kön analyseras som en av de grundläggande skiljelinjerna i samhället och även återfinns i ett av de förväntade studieresultaten: ”applicera dessa teorier på i samhället observerbara fenomen och samband för att analysera ojämlikhet med avseende på, klass, kön

och etnicitet.” I delkursen ”Mikroekonomi” (7,5 hp) diskuteras hur ofullständig information kan, på statistiskt rationella eller preferensbaserade grunder, leda till diskriminerande val och i delkursen ”Medier, makt och demokrati” (7,5 hp) problematiseras hur kvinnor respektive män framställs i medierna. I examinationen av delkursen ”Internationell politik” (7,5 hp) ht 17 var en av frågorna: ”Vad är könsordningen och på vilket sätt menar feministisk teori att könsordningen har en maktdimension? Vilken del av samhället och vilka politiska frågor påverkas av könsordningen?”

I en undersökning från 2016 framkom att genusperspektiv finns på de flesta kurser som ges av Statsvetenskapliga institutionen men att det inte alltid integreras i undervisningen. Den här typen av frågor är av en karaktär som kräver en kontinuerlig diskussion om både form och innehåll, vilket också pågår.

Jämställdhetsaspekter i planering av undervisning och undervisning

Enligt den gällande jämställdhetsplanen ska aktivt arbete bedrivas för att förebygga sexuella trakasserier, och studenter ska varje termin informeras om institutionens handlingsplan mot trakasserier samt till vem studenter ska vända sig om trakasserier förekommer. Vidare innehåller jämställdhetsplanen ett antal punkter som rör planering och genomförande av undervisning: 1) att undervisning ska genomsyras av ett jämställt seminarieklimat, 2) att studenterna ska möta både kvinnliga och manliga föreläsare, seminarieledare och handledare, 3) att en jämn könsfördelning mellan författare till kurslitteratur ska eftersträvas.

Den första aspekten om jämställt seminarieklimat är en fråga som ingår i kursvärderingar och här förefaller resultatet oftast vara gott. Lärare vittnar dock från och till om att män dominerar samtal och diskussioner i seminariegrupper, och att detta kräver aktiva åtgärder från lärarnas sida för att hitta former som gör samtalet mer jämställt. De övriga två punkterna undersöktes 2016 då det kunde konstateras att ca 30 % av kurslitteraturen har kvinnliga författare. I den mer omfattande översyn av samhällskunskapsämnet som genomfördes 2016/17 var en jämn fördelning av författare på de kurser som reviderades en aspekt som togs hänsyn till. På kursen ”Samhällsvetenskapliga metoder” (15 hp) är fördelningen nu helt jämn med hälften kvinnliga och hälften manliga författare. Dessa frågor diskuteras och beaktas kontinuerligt vid kursrevisioner och utgör även framöver ett utvecklingsområde.

En större utmaning är fördelningen mellan kvinnliga och manliga lärare, där 83 % av föreläsningarna och 79 % av seminarierna på ”Samhällskunskap I” ges av män. På ”Samhällskunskap II” (nationalekonomi, ämnesdidaktik, sociologi) är samtliga lärare män. Bemanningen på ”Samhällskunskap I” är en direkt avspegling av att endast 28 % av lektorerna (tillsvidare- och tidsbegränsat anställda) vid Statsvetenskapliga institutionen är kvinnor. Därmed är detta ett problem som kommer att ta tid att åtgärda. Den skeva könsfördelningen kan ses som särskilt problematiskt för lärarutbildningen, då universitetslärarna i bästa fall också blir förebilder för studenternas kommande professionsutövning.

Utformning, genomförande och resultat

Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Bedömningsgrunder:

Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp. Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling, och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Lärosätet verkar för att studenten genomför utbildningen inom planerad studietid.

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Systematisk uppföljning av innehåll, utformning, genomförande och examination av ämneslärarutbildningen sker på flera nivåer: 1) På universitetsövergripande nivå och inom ramen för SU:s kvalitetssystem där ämneslärarutbildningen ska avrapportera och granskas vart tredje år (nästa granskning av ämneslärarutbildningen planeras till 2022); 2) På programnivå, där programrådet fyller en viktig funktion genom att studentvärderingar och resultat, kursplaner och utbildningsplaner, samt andra programövergripande kvalitetsaspekter diskuteras kontinuerligt; 3) På ämnesnivå, där lärolaget och kursföreståndaren ansvarar för att kontinuerligt utvärdera, följa upp, återkoppla och kvalitetssäkra den genomförda undervisningen. Den nedanstående beskrivningen handlar i första hand om den kvalitetssäkring som sker på ämnesnivå. Den kvalitetssäkring som sker centralt och på programnivå beskrivs utförligare i del 1. I det följande beskrivs även de åtgärder som vidtas för att möjliggöra för studenter att genomföra sin utbildning på utsatt tid.

Systematisk uppföljning och kvalitetsutveckling

Kursvärderingar genomförs efter varje delkurs samt efter varje kurs. Dessa är standardiserade och genomförs elektroniskt via det system som tillhandahålls av SU centralt, vilket ger en god jämförbarhet över tid. I kursvärderingarna finns frågor om kurslitteratur och undervisning samt öppna kommentarsfält. Kursvärderingarna sammanställs av studeranderepresentanter och publiceras på lärandeplattformen tillsammans med en kommentar från ansvarig lärare som reflekterar över vad som kan ändras till påföljande kurstillfälle. Kursvärderingarna diskuteras kontinuerligt på lärarmöten och i programrådet. Den största utmaningen här är den förhållandevis låga svarsfrekvensen, som de senaste terminerna legat på runt 40 %. Arbetet med att höja svarsfrekvensen pågår kontinuerligt. Påminnelser, studentdelaktighet i sammanställningarna, kommunikation av resultat och åtgärder, samt att lärarna ska understryka vikten av att skicka in enkäterna, testas för närvarande. Om dessa insatser inte ger resultat kommer det att övervägas att genomföra enkäterna vid sista undervisningstillfället på kursen. Nackdelen med detta är att det då är svårt att utvärdera examinationsuppgifter. Samtidigt inhämtas studentsynpunkter även genom samtal och kontakter med representanter från studentgrupperna som komplement till kursvärderingarna.

Studenternas resultat på kurserna följs upp kontinuerligt av biträdande kursföreståndare som tar fram underlag för diskussion i lärolaget. I lärolaget diskuteras exempelvis hur lärostudenterna klarar sig i jämförelse med övriga studenter på samläsningskurserna. Eftersom övriga studenter i samläsningsgrupperna som går andra program eller enstaka kurser är så många (uppemot 200 studenter), ger det en god indikation på hur lärostudenterna (eller någon annan studentgrupp som önskas följas upp) klarar kurserna, och om det är aktuellt att sätta in extra stöd. Flertalet samläsningskurser äger rum första terminen, vilket innebär att studieovana studenter snabbt kan få tillgång till hjälp. Generellt klarar sig lärostudenter bra, att döma av dessa resultatuppföljningar.

Lärlarlaget arbetar också med att regelbundet se över kursernas litteraturlistor och innehåll samt de pedagogiska formerna. Kursplaner och litteraturlistor granskas varje år under hösten vid Statsvetenskapliga institutionen. Eventuella kursplaneförändringar diskuteras även i programrådet. När lärlarlaget finner det påkallat att förändra/förbättra något på ett lite mer genomgripande sätt, så tillsätts arbetsgrupper för att ta fram ett underlag. Senast skedde detta 2016/17. Då påkallades förändringarna dels av studentsynpunkter på brister i integreringen av de ämnesdidaktiska och ämnesteorietiska delarna, dels av att lärarna hade tankar kring hur vissa kurser bättre kunde kopplas till ämnesinnehållet i skolämnet. Exempelvis kurserna i nationalekonomi, där studenter, alumner och lärare i arbetsgruppen var överens om att mer mikroteori, internationell ekonomi och doktrinhistoria var önskvärt. Det arbete som gjordes i samband med denna översyn underlättades av att rektor hade avsatt medel för kvalitetsarbete som gruppen efter ansökan fick del av.

Arbete för att studenterna ska genomföra utbildningen inom planerad studietid

UKÄ:s statistik visar att Stockholms universitets lärarutbildning ligger i paritet med riket i övrigt vad gäller avhopp och att andelen avhopp har minskat sedan 2011/12. En analys av hur många av de registrerade studenterna som klarar av studierna samma termin mellan åren 2012-2016 visar att mellan 73 % och 93 % gör färdigt "Samhällskunskap I" inom utsatt tid. Siffrorna för "Samhällskunskap II", är ungefär desamma, medan genomströmningen på "Samhällskunskap III" och "Samhällskunskap IV" är mellan 80-100 % mätt som andelen registrerade på kursen som klarat kursen på utsatt tid. Däremot faller det ifrån studenter under programmets gång. Antalet registrerade på "Samhällskunskap IV" vt 17, utgjorde 23 % av antalet registrerade på "Samhällskunskap I", ht 12, dvs. de studenter som skulle ha gått "Samhällskunskap IV" vt 17 om de följt studiegången. Vt 18 (startade ht 13) är lite bättre, då motsvarande andel var 44 %. Arbetet med att förbättra möjligheterna för studenter att gå färdigt sin utbildning på utsatt tid är en ständigt återkommande punkt på lärlarlagets möten och i programrådet. En övergripande undersökning av genomströmningen på samtliga lärlarprogram på SU ska genomföras på central nivå av beredningarna för lärarutbildningarna under perioden november 2018- november 2019.

Även om det inte är ett stort problem i utbildningen så är avvägningen mellan kvalitet och genomströmning ett dilemma. Ökad genomströmning får inte ske på bekostnad av god kvalitet. Det finns därför skäl att fokusera på att åtgärda faktorer som hindrar studenter från att bli färdiga, exempelvis att ge stöd till studieovana studenter. Vissa externa faktorer är svåra för lärosätet att göra något åt som att studenter måste arbeta under studietiden för att få ekonomin att gå ihop, eller att bostadsbristen tvingar många att flytta ofta på grund av korta kontrakt. Arbetsmarknaden i Stockholm är god, och det är inte ovanligt att lärlarstudenter får arbete innan de gått färdigt utbildningen.

Uppföljning, studievägledning, studiestödjande verksamhet är verktyg som används för att öka möjligheterna för studenterna att genomföra utbildningen på utsatt tid. Biträdande kursföreläsare tillika studievägledare följer rutinmässigt upp studieresultaten och kontakter studenter som riskerar att halka efter. Kursplanen för "Samhällskunskap II" stadgar att studenten måste ha klarat 22.5 hp från den första terminens studier för att få fortsätta. Efter omläggningen av studiegången 2017 läser studenterna "Samhällskunskap II" på vårterminen i direkt anslutning till "Samhällskunskap I". Detta gör att det blir svårt att hinna göra omtentamen på kurser som missats vid första tillfället. Informationen till studenter och uppföljningen av resultaten har därför intensifierats. De studenter som ändå inte klarar kraven för att få börja på "Samhällskunskap II" kan ansöka om dispens och i samband med detta hålls ett samtal där studenten informeras om studiestödjande verksamhet och studievägledaren frågar om studenten vill ha hjälp med något. Som nämnts ovan finns även centrala resurser att tillgå för att stödja studenterna. Kontinuerlig information om dessa resurser ges, och de studenter som använder dem är mycket nöjda. Särskilt studie- och språkverkstaden är mycket uppskattad. Dessa verksamheter kompletterar den undervisning och vägledning som ges vid institutionen.

I de fall studenter av olika skäl tar uppehåll någon eller några terminer, så arbetar studievägledarna aktivt med att hitta lämpliga studiegångar för att dessa studenter när de återvänder ska kunna fullfölja sin utbildning. Ett komplicerande förhållande är att samhällskunskap på ämneslärarutbildningen endast har antagning en gång per år, vilket betyder att alla kurser inte ges varje termin. Flera konstruktiva lösningar har hittats, så att studenter ska slippa "hålterminer" i sin studieplan även om de gjort uppehåll. Ett exempel är en student som påbörjade Ämneslärarprogrammet ht 13 och efter flera pauser hörde av sig i anslutning

till terminsstarten ht 17 för att slutföra kurser. Då hade studiegången för ämneslärarprogrammet förändrats. Om studenten skulle slutföra kurserna enligt det gamla upplägget skulle det innebära en studiegång med ett antal ”hålsterminer”. Genom samarbete mellan programansvarig institution (HSD) och värdinstitution (Statsvetenskapliga institutionen) skapades en plan för en studiegång som innebär att studenten skulle kunna slutföra studierna utan ”hålsterminer”.

Studentperspektiv

Bedömningsgrund:

Studenten ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Vid Stockholms universitet bereds studeranderepresentanter plats i beslutande och beredande organ både på central nivå och på institutionsnivå. Studentrepresentation finns vid Områdesnämnden i humanvetenskap samt i beredningen för lärarutbildningar på områdesnivå. Nedan beskrivs studentinflytandet som mer direkt rör ämnesstudier i samhällskunskap.

Formellt inflytande, medverkan i kvalitetsarbete och informationskanaler

Studentrepresentation. Samtliga institutioner vid Stockholms universitet har en Institutionsstyrelse (IS) där beslut om kurslitteratur och kursplaner tas och där det alltid finns platser vikta för studentrepresentanter, vilket därmed är fallet även på de institutioner som ingår i lärarutbildningen. HSD är programansvarig institution och Statsvetenskapliga institutionen är värdinstitution för ämnet samhällskunskap. I båda dessa institutioners styrelse finns studentrepresentanter. Kursplaner och litteraturlistor för samtliga delkurser och kurser som ingår i de fyra ämnesteoriska terminerna (”Samhällskunskap I-IV”) beslutas av Statsvetenskapliga institutionens IS, oavsett vilken institution som ansvarar för undervisningen. Besluten tas efter att delkursansvariga kommit med förslag som beretts i lärarlaget och diskuterats i programrådet där det också ingår studentrepresentanter och där den reella möjligheten till påverkan på utformningen av kursplaner och litteraturlistor är störst. Studentrepresentanter i IS utses av Statsvetenskapliga ämnesrådet (SVÅR) som organiserar samtliga studenter som läser vid institutionen. Lärarstudenterna har även en egen organisation, Lärarnas studentråd HSD, som utser representanter till IS vid HSD. Både SVÅR och Lärarnas studentråd HSD är ute i studentgrupperna och informerar och rekryterar medlemmar till sina respektive organisationer vid terminsstart.

Kursvärderingar som har beskrivits ovan under punkten ”Uppföljning, åtgärder och återkoppling”, är ett viktig form för studentinflytande och görs efter varje delkurs och hel kurs. Flera förändringar har initierats på grund av synpunkter som framkommit i kursvärderingar, exempelvis låg studenternas kommentarer om bättre koppling mellan ämnesteorin och ämnesdidaktik till grund för den större revision som ägde rum 2016/17. Andra förändringar har handlat om att byta ut delar av kurslitteraturen eller att lägga in någon ytterligare föreläsning, exempelvis en introducerande föreläsning på delkursen ”Perspektiv på politik” (7,5 hp).

Genom *samtal mellan studenter och kursföreläsaren* skapas en möjlighet att få ytterligare feedback på de problem som eventuellt kommer fram i enkäterna, samt att få ytterligare synpunkter. Vid varje terminsstart efterfrågar kursföreläsaren namn på studenter i respektive studentkull som kan tänka sig att delta i sådan dialog. Utan att förringa vikten av kursvärderingar i enkätform, så är det erfarenhetsmässigt ofta så att

kursvärderingarna behöver kompletteras med dialog för att kunna ta fram konstruktiva lösningar på de problem som identifierats.

Inför större förändringar tillsätts en *arbetsgrupp* som bereder ett underlag som diskuteras i lärarlaget och i programrådet. Som exempel kan tas det större revisionsarbete som genomfördes 2016/17. Gruppen som arbetade med detta bestod av fyra lärare. I arbetet involverades också två studenter och två alumner. Medel från rektor som gruppen erhöll efter ansökan omfattade också viss ersättning till studenter och alumner, då arbetet var ganska omfattande och inkluderade deltagande i ett flertal möten samt läsning av dokument. Utan studenter och alumner hade det varit svårt att identifiera de relevanta problemen och att hitta konstruktiva lösningar. Studenter har också deltagit i arbetet med denna självvärdering genom att komma med synpunkter.

Individuellt inflytande

Det individuella inflytandet innehåller flera delar. *Information* om schema och litteratur ges i god tid och allra senast två månader före (del)kursstart, vilket ger möjligheter för studenter att planera och disponera sin tid. Ett utvecklingsområde här handlar om schemaläggning av exempelvis examinationer (salsskrivningar), som försvåras av att det råder lokalbrist på SU. Detta innebär att skrivningar ibland sker på för studenterna obekväma tider. *Valmöjligheter i utbildningen* gör att studenter kan välja att fördjupa sig i de relevanta områden som den enskilda studenten är särskilt intresserad av. Intresse ökar motivationen och underlättar på så sätt också lärandet. Här finns självklart en avvägning mellan vad som utgör nödvändiga kunskaper för samtliga studenter och vad som kan vara valbar fördjupning. Bedömningen är att utbildningen innehåller en bra balans i detta avseende. *Lätt tillgänglig studievägledning och kursledning* bidrar till att studenter kan få individuell vägledning och även lämna synpunkter på utbildningen till kursledningen.

Rekrytering av studenter till och information om studentkåren och studentorganisationer sker i samband med introduktionsföreläsningar vid varje terminsstart. Detta innebär att studenter som så önskar har möjlighet att engagera sig och påverka utbildningen genom de formella kanalerna. Ersättning utgår till studenter som sitter i IS och arbetar med studentvärderingar.

Arbetsliv och samverkan

Bedömningsgrund:

Utbildningen är utformad och genomförs på sådant sätt att den är användbar och utvecklar studentens beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället.

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Ämneslärarutbildningen är en professionsutbildning och därmed som helhet anpassad till arbetslivet som lärare. Eftersom studenterna genom sina studier i samhällskunskap har en gedigen samhällsvetenskaplig utbildning har de också kompetens att arbeta inom andra yrkesområden. Tidigare alumnundersökningar från Statsvetenskapliga institutionen visar att studenter med en examen med statsvetenskap som huvudområde framför allt får arbete i offentlig sektor och inom företag som arbetar med olika former av (samhälls)kommunikation och omvärldsanalys. Dessa typer av yrken torde även vara öppna för studenter med studier i samhällskunskap. Efter examen från ämneslärarutbildningen med samhällskunskap som första ämne är studenterna även behöriga att söka forskarutbildning i statsvetenskap samt i ämnesdidaktik. Den kanske viktigaste aspekten av hur lärarstudenterna förbereds för arbetsmarknaden är VFU. Samverkan

mellan lärosätet och arbetslivet vad gäller VFU sker på flera olika nivåer, vilket beskrivs närmare i del 1. Nedan redogörs för det arbete som sker inom ämnesstudierna i samhällskunskap.

Kontinuerlig diskussion av utbildning i relation till styrdokument för skolan

Lärlarlaget har kontinuerliga diskussioner om hur det ämnesteoritiska stoffet relaterar till innehållet i kursplanerna för de ämnen som samhällskunskapslärare blir behöriga för undervisning i. En omfattande genomgång av de olika kurserna i detta avseende gjordes i samband med revisionen av utbildningen 2016/17. Genom denna revidering har exempelvis utrymmet för politiska ideologier, sociologi och internationell ekonomi ökat. Styrkan i den nära kopplingen till forskning vid SU borgar för att nya rön och aktuella forskningsresultat kommer in i lärarytbildningen och att det akademiska innehållet är uppdaterat. Detta ska då vägas mot studenternas behov av att tillägna sig de kunskaper som behövs för att kunna undervisa enligt nuvarande kursplaner. Bedömningen är att utbildningen idag uppfyller båda dessa kriterier.

Ämnesmässiga och generiska kunskaper

Studenternas förmåga att anpassa sig till förändringar i arbetslivet som exempelvis förändringar i styrdokumenterna för skolan beror framför allt på vilka färdigheter de har med sig för att söka ny och inom ämnesområdet relevant kunskap. Detta lär de sig kontinuerligt under utbildningen, så som redogjort för under mål 3 i avsnittet om färdigheter och förmåga.

Alumnverksamhet och information om arbetsmarknaden

I den ovan nämnda revisionen av kurserna 2016/17 deltog både nuvarande studenter och alumner. Alumnerna var verksamma som gymnasielärare. Vid ett par tillfällen efter revisionen har alumner bjudits in för att berätta om sitt arbete, vilket varit mycket uppskattat. Vid institutionerna pågår alumnverksamhet som kommer alla studenter till del. Alumner blir inbjudna att komma och berätta om sin yrkesverksamhet, intervjuer med alumner publiceras på institutionernas hemsidor och sist men inte minst utgör alumnerna ett kontaktnät som kan användas vid arrangerandet av olika evenemang.

Information om arbetsmarknaden tillhandahålls av studievägledare vid HSD och Statsvetenskapliga institutionen. Vid SU finns också en central studievägledning dit studenterna kan vända sig. SVÄR har också vid ett flertal tillfällen, senast oktober 2018, tagit initiativ till så kallade arbetsmarknadsdagar dit både företag och offentliga verksamheter är inbjudna och dit alumner inbjuds att delta i panelsamtal och föreläsningar.